

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Consequentibus Pertexens, Quae post beatum S. Xaverij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

8. Principis feminæ à Mahomete ad Christum conversio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

conuocabat. Aures sono illi obstruerent, multoque religiosus, cuiuslibet ipsius de lege vel contentioni, vel sermone; ac si tantum valeret, Ormuzio quoque illum eijcerent. Occultis enim maleficæ viribus, obtinerari ab eo ingenia, & linguas moueri, expediri que in voces, loquentis sententiæ prorsus oppositas, hoc sibi ab Laræ Regulo confirmatum, qui se aiebat ab integerrimis testibus habere. Se vero jam intelligere, quod ante, suspicantem licet, malè latuerat, cur illo nimirum infauso conflictu compelleretur ea concedere quæ nisi maligno coactus spiritu, effutisset nunquam, cum planè contraria sentiret: utcumque tamen res tunc sibi fuissent, nunc certè cerebro, per longinquitatem locorum restituito, illorum palinodiam canere, & cassa velle quæcumque dixisset. Vxori & filiæ hæc significarent, quæ si ad mentem pœnitentes redissent, eas sui nonnullo intuitu, ne grauarentur benigne excipere, & cum fido custodum præsidio Babilonem ad se destinare. Perlectæ in fanis & cæti- bus Maurorum hæc literæ, fidem sui popello fecere non modicam; prudentes, & cordati viri qui disputantes audierant, confictam à Mauro fabulam putauere ad eluendam notam contracti dedecoris, nec ipsum alio carmine incantatum, ad confessionem veri descendisse præterquam vi valida doctorum rationum. Berzeum plebecula maleficum credidit, cœpitque occursum, accessus, contactum, etiam vestium, & oculos vitate, ne quo inde fascino læderetur, & exeunte in publicum, ut tintinnabulo ad Christi doctrinam pueros, & mancipia cogeret, aures obstruere, ne inuadente cerebrum magico illo sono, mente caperentur, procurrerent- que ad Christiana sacra vel inuiti.

Sed hæc stolidi vulgi deliria Principem feminam & sapientia præstan- tem nihil mouere ab eo quod moliebatur, quodque haustum ex concio- nibus Berzei, seu potius allocutione tacita diuini spiritus versabat ani- mo, de eiuranda Mahometi facta: erat hæc vnus ex Arabiae desertæ Re- gulis, & Mechæ præfecti ex fratre filia; legato nupserat imperatoris Persarum Satamæ, magnos spiritus gerebat, & de Mahometi prognata sanguine, verrendo eius Mechæ fano jam olim ab teneris fuerat desig- nata, quod nisi virginibus sanctitate ac genere claris non tribuebatur, exemplum igitur duarum de quibus narrauimus secuta, clam familia, & marito ad Berzeum adit, baptismum poscit, docetur ab eo Christiana mysteria, quæ interea dum discit viduæ nobili lusitanæ, in contubernium, curamque traditur; maritus ad hæc velut furij agitur, Berzeo, & gen- ti lusitanorum vniersæ funesta omnia minatur, quæ ut vidit irrita jacta- ri vindicta, irisque tumidus, magnis itineribus Babylonem, ad Satamam contendit, lusitanorum accusat perfidiam, à quibus Ciauli multis num- morum millibus fraudatus, recens quoque vxore per quendam illorum veneficum orbaretur; regem Ormuzij vel eorum metu, vel occulto as- sensu impunè hæc pati. Se ergo ipsius supremum tribunal appellare, dextramque honoris vindicem contra gentium iura in legato ipsius, in- genti dedecore violati. Nihil erat pronius quam ut in quamlibet atro- cissimam

8.
Principis
feminæ à
Mahomete
ad Christum
conuersio.

cissimam vindictam præcipitaret consilia Satamas, ne leuibus quidem offensiunculis parcere assuetus. Quippe homo superba insanus barbarie & pro Deo se gerens, dicique amans Satamas Magnus, cœli nempe ac terræ firmamentum. Quare illi timiditas Cascigum adulabatur indignis obsequijs, decantabat illum tanquam numen, asseruabat autem vasis pedum colluniem, & consecratam eorum tactu aquam illam tribuebatur in vulgus aduersus omnia morborum genera: suam itaque ratus ministri sui iniuriam Satamas, vlturum se jurat, cumque in aula tunc haberet Henricum Mancedum quem Indiæ prorex inuitarat ad pacis fœdera cum Persis nectenda, hunc ante omnia Abenchæ Regulo Niramensi, mandat arcta custodia teneri; eidemque indici ad Aluarum Noroniam scriberet, Manuelis Limæ in Ormuziensi Præfectura successorem, aut raptam legato vxorem restituat, aut bellum paret, simul confines Ormuzio Regulos vectigales suos, jubet esse in armis, & detrectantibus imperata Lusitanis, vastitatem Regno latè inferre, tum junctis copijs urbem obsidere, captam solo æquare. Mancedus cui tunc aliud venire in mentem non poterat, per Antonium Mendes Oliuieram, Persæ minas, & petitionem ad Noroniam & Berzeum simpliciter, ac nudè perscribit, nec rogans, nec censens fieri, quod nequaquam fas esset, nec vero deberet ex lusitanorum Christiana virtute expectari. Absque mora in consilium itur, adsunt militiae præfecti, acciturque inter eos Berzeus, qui suo loco rogatus sententiam, *Nolite, inquit, sanctum dare canibus, nec tradatis bestijs animas consistentes Deo.* Pertexensque ab hoc scripturæ oraculo suam mentem efferre, tantam vim omnibus sanctissimæ suæ sententiæ impressit, vt rem integrè perorarit, extiteritque totius consilij vna vox Dei causam hanc esse, ad futurum eius defensionem Deum, ac si foret in eam vita cum sanguine conferenda non ægrè collaturos. Verum opus tanto molimine haud fuit, dum responsum moratur, lusitanorum prudens cunctatio regum Dominus Satamam mitigauit, deferbuere mandata denuntiati belli, libertati redditur, Mancedus & pace cuius gratia venerat ex voto confecta remittitur. Secutum exinde grandi apparatu feminæ Principis baptisma, eiusque natalibus non impar coniugium progressus vero in omni virtutum genere, qui raro exemplo Christianos illic tum antiquos, tum recentiores mirè afficeret quanquam autem ambigi non possit, feminarum illustrium triplex hæc ad Christum conuersio, quin potentissimo Dei natu peracta sit, enis tamen impulsus indicia, cum nulla disertè Berzeus expresserit, placet hic illa relegere ex eius ad nostros Conimbricam literis, quibus siue istarum, seu similibus quæ in dies fiebant mutationum causas significans, [Hos, inquit, ad baptismum accessus faciunt plærumque, miracula & monstrata, dataque cœlitus monita, vsque hodie tam crebra vt impar sim ijs referendis. Alijs virgo mater spectandam se præbet, alijs ipse Christus; vocantur ad fidem nocturnis vocibus nonnulli, & videtur diuina bonitas ab impuro grege Mahometis suos secernere, & in caulas suas deducere] sic ipse, nolque

nosque inferius eiusmodi aliquid singulare, aptiori loco referemus.

Nunc Deo magnis ad fidem accessionibus serui sui conatus beante, subijt illum spes magnificentior, fundendi latius in longinqua boni, quod Ormuzio perperam ardebat, sed vetitus inde pedem ferre, vicarias sui ad reges longè semotos dat literas, ardentè ijs supplicans, & obtestans ne pigeret de suis, quot & quales placeret sectarum suarum doctissimos, destinare Ormuzium, se Deo confisum, terrarum, & cœli vnicò Domino, quem solum adorant Christiani, palam ijs evidentissimè facturum, quantis erroribus, procul à vero, bonoque deuiarent, seque æterno exitio perditum ruerent. Hoc eius vel inuitamentum, vel pro-uocatio ad Sultanum perlara Babyloniorum, deinceps ad Imperatorem Æthiopum, etsi fructus non tulit tanta dignos generositate, sed eius doctrinæ sanctitatique admiratio id alibi egit quod in Perside, & Æthiopia non obtinuerat. Ora est felicitatis Arabiæ Amanî nomine, hæc ab duplici Mozandani, & Rasalgatis cornu, Persico freto prætenditur, in cuius faucibus Ormuzium fiximus; vrbibus quatuor clarebat ea ora, quas suis primas venænis infamibus fœdatat Mahometes, multis proinde iam seculis plane illi addictas. Illic tamen eorum admirabilitas, quæ Ormuzij parabat Berzeus, & quæ ab Lobato Lusitano vestigalis regij coactore de illo spargebantur, tam ardens exciuit tanti magistri desiderium vt legatos ad illum publicè mitterent, rogarentque illo se conferret ad tradendam ipsis religionem Christianam, quam se tam sanctè complexuros spondebant, vt suæ huius fidei pignus, & obsides legatos duos darent, quos petebant ab eo doceri & aquis salutaribus lustrari. Est qui putet hos esse Scripturæ Ammonitas; de stirpe Lothi propagatos, vt vt sit gens est belliciosa, & ingenio simplici, ac fideli, in qua possent securè spes boni exitus locari, si transire ad illos Berzeo licuisset; huic melior victimis Obedientia obstitit, legatos excepit, & communi amplexu populos à quibus mittebantur cum ijs gratulabundus strinxit, ritè vero diuinis imbutos mysterijs, cœlesti aqua lauit. Denique suo cum ingenti dolore remisit ad suos excusans non esse in sua potestate cum ijs quod summè auebat proficisci: sustinerent parumper & in eo quod sui dederant experimento egregio starent immobiles: non diu fore, cum ipse ad eos proficisceretur aut si quo imperio vetaretur, de suis aliquos mitteret, à quibus viam beatæ salutis discerent: at horum neutrum, ratum habuit Deus cuius menti humanæ, de æterna salute destinatum consilium semper est impenetrabile, quos ad hoc formarat quinque discipulos, & diuina præceteris edoctos in Societatem adlegerat, mors illi abstulit præmatura; quas in Iaponiam dederat ad Xauerium literas, petens sibi egressum ex insula, solum, & integrum relinqui, quod interciderent in itinere responso caruere. Romæ ergo (quod vnum restare videbatur) Ignatum; Vlyssipone Rodericum, nostros Conimbricæ sollicitabat per literas, illos vt mitterent; hos vt subsidio venirent tot miseris, quos penuria Evangelicæ culturæ, salutis exsortes faciebat. [Ferte opem (scribebat ad

9.
Vrbes 4. Ma-
humetano-
rum, baptis-
mum à Ber-
zeo petunt.